

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних
дисциплін

07-01-159М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи з
навчальної дисципліни **«Транспортне право»**
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»
спеціальності 275 **«Транспортні технології (за видами)»**
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННМІ
Протокол № 3 від 19 листопада 2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Транспортне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)» спеціальності 275 «Транспортні технології (за видами)» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Вовк Ю. Є. – Рівне : НУВГП, 2024. – 23 с.

Укладач: Вовк Юрій Євгенович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Гришко Вікторія Іванівна, в.о. завідувача кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 275 «Транспортні технології (автомобільний транспорт)

Хітров І. О.

Попередня версія методичних вказівок: 07-04-20

© Ю. Є Вовк, 2024

© НУВГП, 2024

Зміст

Передмова

- 1.Опис навчальної дисципліни та її структура
 - 1.1. Тематика практичних занять
 - 1.2. Самостійна робота
 - 1.3.Контрольні заходи та засоби діагностики
 - 1.4.Критерії та шкала оцінювання
2. Плани практичних занять
3. Самостійна робота студентів
4. Рекомендована література

Передмова.

В сучасному світі транспорт відіграє суттєву роль. При цьому важливим є правове забезпечення його діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є суспільні відносини, що виникають між транспортними підприємствами й споживачами, між самими транспортними підприємствами як одного так і різних видів транспорту при здійсненні процесу перевезень та між транспортними підприємствами і органами державної влади і місцевого самоврядування, наділеними господарською компетенцією у сфері транспорту.

Міждисциплінарні зв'язки. Дана дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами, що безпосередньо формують компетенції фахівця відповідного рівня вищої освіти - Підприємницькою діяльністю, Комерційною роботою на транспорті, Організацією міжнародних автомобільних перевезень.

Вивчення дисципліни передбачає цілеспрямовану роботу студентів з спеціальною літературою, активну роботу на лекціях, практичних заняттях, самостійну роботу, виконання індивідуальних завдань.

Вимоги до знань і умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА.

1.1. Опис навчальної дисципліни.

Мета дисципліни – опанування та засвоєння студентами теоретичних знань щодо основних понять та інститутів транспортного права (транспортна діяльність,

транспортні відносини, суб'єкти транспортного права, транспортні зобов'язання, транспортні договори, тощо;

Завдання дисципліни – формування у студентів практичних навичок щодо: 1) самостійного вивчення і використання актів транспортного законодавства та спеціальної літератури з питань правового регулювання транспортної діяльності; 2) самостійного розв'язання проблем, що виникають в процесі застосування транспортного законодавства; 3) розробки правових документів, що використовуються в практичній діяльності (правил перевезень, актів, договорів, претензій тощо).

У результаті вивчення даного курсу студент повинен знати: систему спеціальних норм з транспортного права, роль і значення державного управління транспортом, види правопорушень на транспорті та юридичну відповідальність за їх вчинення.

Вміти: самостійно вивчати окремі питання курсу, аналізувати законодавчі акти, формулювати і обґрунтовувати теоретичні висновки і узагальнення, самостійно визначати роль транспортної системи в економіці держави, охарактеризувати систему органів управління транспортом та види правопорушень на транспорті.

Компетентності за ОПШ.

ЗК-14 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК-3 Здатність організовувати та управляти перевезенням вантажів (на автомобільному транспорті).

СК-4 Здатність організовувати та управляти перевезенням пасажирів та багажу (на автомобільному транспорті).

СК-9 Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.

Програмні результати навчання.

РН-19 Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень.

РН-22 Організувати міжнародні перевезення. Застосовувати методи оформлення митної документації. Використання методів митного контролю.

1.2. Тематика практичних занять.

№	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Змістовний модуль 1 Державне регулювання транспортної діяльності. Окремі види договорів в сфері транспорту.		
1.	Тема 1. Предмет і система Транспортного права.	2	
2	Тема 2. Державне регулювання транспортної діяльності.	2	
3	Тема 3. Договір найму транспортного засобу	2	2
4.	Тема 4. Договір перевезення вантажів.	2	2

	Змістовий модуль 2. Страхування цивільно-правової відповідальності. Адміністративна та кримінальна відповідальність в сфері транспорту.		
5.	Тема 5. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.	2	
6	Тема 6. Адміністративні правопорушення в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.	2	2
7	Тема 7. Транспортні злочини.	2	
8	Тема 8. Правовий статус Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України	2	
	Всього	16	6

1.3 Самостійна робота студентів

№	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет і система. Транспортного права.	10	10
2.	Тема 2. Державне регулювання транспортної діяльності.	10	10
3.	Тема 3. Договір найму транспортного засобу	10	10
4.	Тема 4. Договір перевезення вантажів.	10	10
5.	Тема 5. Страхування цивільно-правової	5	8

	відповідальності власників наземних транспортних засобів		
6.	Тема 6. Адміністративні правопорушення в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.	5	8
7.	Тема 7. Транспортні злочини.	5	10
8	Тема 8. Правовий статус Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України	5	8
	Всього	60	82

1.4 Контрольні засоби та засоби діагностики.

Лекції, семінари, тести, обговорення проблемних тем, робота з першоджерелами, самостійна робота, виконання поточних контрольних робіт за темами змістовних модулів

1.5. Критерії та шкала оцінювання.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

За вчасне та якісне виконання усіх видів завдань, студент отримує такі обов'язкові бали:

- по 5 балів за якісну підготовку до кожного практичного заняття;
- 5 балів за якісне оформлення індивідуального завдання;
- 20 балів – модуль 1;
- 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Додаткові бали студент може отримати при написанні наукової статті, наукової роботи на конкурс, есе, тощо. Тему для дослідницької роботи студенти можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

2. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

Змістовний модуль 1. Державне регулювання транспортної діяльності. Окремі види договорів в сфері транспорту.

Тема 1. Предмет і система Транспортного права.

План заняття.

1. Транспорт як загальна складова суспільного виробництва. Зміст транспортного права..
2. Предмет і метод правового регулювання.
3. Система транспортного права, його структура.
4. Функції та принципи транспортного права.
5. Джерела транспортного права.

Питання для самоконтролю:

1. Яку роль відіграє транспорт в суспільному виробництві.
2. Що є предметом транспортного права України.
3. Дайте характеристику методам регулювання транспортної діяльності в Україні.

4. Дайте характеристику транспортного права як науки, галузі права і навчальної дисципліни.
5. Охарактеризуйте транспортне право як підгалузь цивільного права.
6. Що є ціллю та завданнями транспортного права.
7. Дайте характеристику транспортним правовідносинам.
8. Чому транспортне право можна вважати підгалуззю господарського права?
9. Визначте місце транспортного права серед інших самостійних і комплексних юридичних та інших наук.
10. Назвіть суб'єктів транспортного права.
11. Визначте принципи регулювання правовідносин у транспортному праві.

Тема 2. Державне регулювання транспортної діяльності.

План заняття.

1. Мета, завдання та функції державного управління в сфері транспорту.
2. Сфера компетенції Міністерства інфраструктури.
3. Особливості ліцензування на автомобільному транспорті. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів.

4. Перелік та зміст документів, які подаються для отримання ліцензії з надання послуг з внутрішнього і міжнародного перевезень.
5. Порядок контролю за додержанням ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом.

Питання для самоконтролю:

1. Поясніть суть і завдання основних засобів забезпечення якості на транспорті – ліцензування, стандартизації і сертифікації.
2. Назвіть види транспортної діяльності, що підлягають ліцензуванню.
3. Надайте загальну характеристику автомобільного транспорту, розкрийте його значення.
4. Назвіть складові автомобільного транспорту.
5. Класифікуйте автомобільні засоби за різними критеріями.
6. Назвіть систему органів управління та контролю на автомобільному транспорті.

Тема 3. Договір найму транспортного засобу.

План заняття.

1. Основні положення про договір: поняття, види, зміст, порядок укладання.

2. Поняття та форма договору найму транспортного засобу.
3. Зміст договору найму транспортного засобу.
4. Порядок оформлення договору оренди автомобіля.

Питання для самоконтролю:

1. Що означає принцип свободи договору.
2. В чому полягають істотні умови договору.
3. Які особливості має договір найму транспортного засобу.
4. Складіть самостійно договір найму транспортного засобу.
5. Що повинно бути відображено насамперед в договорі оренди автомобіля.

Тема 4. Договір перевезення вантажів.

План заняття.

1. Правове регулювання перевезення вантажів.
2. Зміст, укладення та оформлення договору перевезення вантажів.
3. Обов'язки сторін за договором перевезення вантажів.
4. Межі відповідальності перевізника за договором.
5. Звільнення перевізника від відповідальності за договором.

Питання для самоконтролю:

1. Які види договорів на здійснення вантажоперевезень застосовуються на автомобільному транспорті?
2. Який порядок укладання договорів та усунення розбіжностей між сторонами щодо його умов встановлено для підприємств транспорту?
3. Надайте характеристику загального порядку здійснення вантажних перевезень на автомобільному транспорті.
4. Які документи на перевезення вантажу автотранспортом є обов'язковими? Надайте їх характеристику.
5. З яких підстав сторони договору перевезення вантажів на автотранспорті притягаються до відповідальності та звільнюються від неї?
6. В якому порядку здійснюється організація перевезень вантажів на залізничному транспорті?
7. Який встановлено порядок для прийомки-видачі вантажів залізниці?

Змістовий модуль 2 . Страхування цивільно-правової відповідальності. Адміністративна та кримінальна відповідальність в сфері транспорту.

Тема 5. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

План заняття.

1. Об'єкти і суб'єкти страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.
2. Поняття терміну «франшиза» та його значення.
3. Договори страхування, порядок укладання, істотні умови.
4. Порядок відшкодування шкоди.

Питання для самоконтролю:

1. Які види страхування застосовуються в транспортної діяльності та в чому їх особливості?
2. Розкрийте поняття терміну «франшиза»
3. З якою метою здійснюється страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.
4. Назвіть істотні умови договору страхування.
5. Який порядок укладання договору страхування.
6. Складіть самостійно договір страхування транспортного засобу.

Тема 6. Адміністративні правопорушення в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

План заняття.

1. Поняття та склад адміністративних правопорушень.
Види адміністративних стягнень.
2. Адміністративна відповідальність за порушення правил дорожнього руху.

3. Порядок сплати адміністративних штрафів в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.
4. Оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Питання для самоконтролю:

1. Які є види адміністративних стягнень.
2. Що включає в себе склад адміністративного правопорушення.
3. Охарактеризуйте адміністративні проступки на транспорті.
4. Назвіть посадових осіб, що мають право складання протоколів за різні адміністративні проступки на транспорті.
5. Які установи наділені правом розглядати справи про адміністративні проступки на транспорті, а також накладати адміністративні стягнення?

Тема 7. Транспортні злочини.

План заняття.

1. Поняття злочину, елементи і ознаки складу злочину.
2. Поняття та система транспортних злочинів.
3. Злочини, що посягають на безпеку руху або експлуатації автотранспорту і міського електротранспорту.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть ознаки складу злочину.
2. Назвіть ознаки правопорушень на транспорті.

3. Перелічіть транспортні злочини.
4. Які види санкцій передбачені за скоєння злочинів на транспорті?

Тема 8. Правовий статус Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України.

План заняття.

1. Основні завдання та права Державного агенства.
2. Структура Державного агенства.
3. Нормативно- правове забезпечення діяльності Державного агенства.
4. Нормативно-правові акти в галузі дорожнього господарства.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте значення Державного агенства у сфері дорожнього господарства та управління автомобільними дорогами загального користування державного значення.
2. Яким чином Державне агенство здійснює реалізацію державної політики з питань розвитку, будівництва, ремонту, облаштування, модернізації та утримання пунктів пропуску через державний кордон для автомобільного та залізничного сполучення.
3. Які завдання, згідно з чинним законодавством, покладені на Державне агенство.
4. Вкажіть права та обов'язки Голови Державного агенства.
5. Яка структура апарата Державного агенства.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Транспортне право» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських занять), виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, складання плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

Теми для рефератів:

1. Транзит вантажів в сфері автомобільного транспорту.
2. Правове регулювання діяльності автомобільного транспорту.
3. Пошукова та аварійно-рятувальна діяльність.
4. Організація польотів повітряних суден.
5. Аеронавігаційне обслуговування.
6. Лоцманське проведення морських суден.
7. Експлуатація трубопроводів..

8. Відповідальність за порушення умов договору перевезення вантажу.
9. Претензії та позови в транспортному праві.
10. Припинення договору перевезення вантажів у внутрішньому водному сполученні при настанні тривалих перешкод для його виконанн
11. Правове значення товарно-транспортної накладної на автомобільному транспорті.
12. Порядок укладання договорів страхування морських суден, що перебувають у державній власності і передаються судовласниками у фрахт, оренду, лізинг
13. Довгостроковий договір на перевезення вантажів автомобільним транспортом
14. Особливості перевезення небезпечних вантажів
15. Порядок використання Повітряного простору України.
16. Порядок реєстрації ліній закордонного плавання
17. Правові засади обслуговування повітряного руху в класифікованому повітряному просторі України
18. Арешт торговельного судна як захід забезпечення морських вимог
19. Цивільно-правова відповідальність за порушення транспортних зобов'язань.
20. Договірні відносини у сфері водного транспорту України та їх особливості.
21. Правові аспекти діяльності залізничного транспорту в Україні.
22. Господарська та комерційна діяльність цивільної авіації.
23. Особливості правового регулювання трубопровідного транспорту в Україні.
24. Правові основи взаємодії всіх видів транспорту.
25. Порядок підготовки та подання інформації про вантаж для його безпечного перевезення.

26. Порядок оформлення та видачі дозволів на міжнародні перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Транспортне право : навч. посібник / А. О. Ковальов, К. В. Кім, С. М. Продащук та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 189 с.
2. Правове регулювання транспортної діяльності в Україні : навч.-метод. посібник / В. В. Волік ; за заг. ред. док. юрид. наук, професора М. Л. Шелухіна. Маріуполь : МДУ, 2020. 195 с.
3. Міщенко І. В. Транспортне право України : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2020. 62 с.
4. Гіжевський В. К., Мілашевич А. В. Правове регулювання транспортною системою України: Науково-практичне видання. Київ : Юрінком, 2000. 141 с.
5. Конспект лекцій з дисципліни «Транспортне право» / Упоряд. С. В. Кострюков. Донецьк : Національний гірничий університет, 2015. 212 с.
6. Транспортне право України : навч. посіб. / Демський Е. Ф., Іжевський В. К. К. : Атіка, 2015. 292 с
7. Транспортне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Л. Шелухін, О. І. Антонюк, В. О. Вишнівецька та ін. ; за ред. М. Л. Шелухіна. К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2008. 896 с.
8. Шульженко Ф. П., Гайдулін О. О., Кундрік Р. С. Транспортне право : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2015. 244 с.

Допоміжна література:

9. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Повітряний кодекс України від 04.05.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 25.
11. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №47. Ст. 349.
12. Митний кодекс України від 11.07.2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 38-39.
13. Цивільний кодекс України / *Відомості Верховної Ради України*. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40, 41. Ст. 356.
14. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.
15. Закон України від 10.12.1991 р. "Про дію міжнародних договорів на території України". *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №10. Ст. 137.
16. Закон України від 13.10.1992 р. "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон". *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 50. Ст. 676.
17. Закон України від 30.06.1993р. "Про дорожній рух" *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31. Ст. 338.
18. Закон України від 15.07.1994 р. "Про приєднання України до Афіньської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року і Протоколу 1976 року до неї". *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 33. Ст. 305.
19. Закон України від 15.07.1994 р. "Про участь України у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції

- МДП 1975 року)". *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 33. Ст. 307.
20. Закон України від 10.11.1994 р. "Про транспорт". *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №51. Ст. 446.
 21. Закон України від 16.05.1995 р. "Про виключну морську (економічну) зону України". *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 21. Ст. 152.
 22. Закон України від 15.05.1996 р. "Про трубопровідний транспорт". *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 29. Ст. 139.
 23. Закон України від 04.07.1996 р. "Про залізничний транспорт". *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 40. Ст. 183.
 24. Закон України від 20.10.1998 р. "Про функціонування єдиної транспортної системи України в особливий період". *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 52. Ст. 318.
 25. Закон України від 20.10.1999 р. "Про транзит вантажів". *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 446.
 26. Закон України від 08.04.1999 р. "Про ратифікацію Конвенції про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу". *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 19. Ст. 179.
 27. Закон України від 06.10.1999 р. "Про ратифікацію Угоди про принципи формування спільного транспортного простору і взаємодії держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав у галузі транспортної політики від 09.10.1997 р.". *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 48. Ст. 417.
 28. Закон України від 06.04.2000 р. "Про перевезення небезпечних вантажів". *Відомості Верховно Ради України*. 2000. № 28. Ст. 222.
 29. Закон України від 01.06.2000 р. "Про ліцензування

- певних видів господарської діяльності". *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 36. Ст. 299.
30. Закон України від 02.03.2000 р. "Про приєднання України до Європейської Угоди про міжнародне перевезення небезпечних вантажів". *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 13. Ст. 116.
31. Закон України від 05.04.2001 р. "Про автомобільний транспорт". *ОБУ*. 2006. № 13. Ст. 858.
32. Закон України від 17.05.2001 р. „Про підтвердження відповідності”. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 32. Ст. 169.
33. Закон України від 17.05.2001 р. „Про акредитацію органів з оцінки відповідності”. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 32. Ст. 170.
34. Закон України від 10.01.2002 р. «Про відповідальність за повітряні перевезення пасажирів через державний кордон України без належних документів для в'їзду в Україну». *Відомості Верховної Ради України*. *ОБУ*. 2002. №5. Ст. 160.
35. Закон України від 07.02.2002р. "Про комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2002 – 2010 роках". *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 24. Ст. 166.
36. Закон України від 22.11.2002 р. "Про приєднання України до Міжнародної конвенції про морські застави та іпотеки 1993 року". *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 3. Ст. 15.
37. Закон України від 20.02.2003 р. "Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації". *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 17. Ст. 140.
38. Закон України від 05.06.2003 р. "Про приєднання України до Конвенції про міжнародні залізничні перевезення". *Відомості Верховної Ради України*. 2003.

№ 39. Ст. 342

39. Закон України від 05.02.2004 р. "Про державну спеціальну службу транспорту". *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 19. Ст. 269.
40. Закон України від 29.06.2004 р. „Про міський електричний транспорт”. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 548.
41. Закон України від 01.07.2004 р. "Про транспортно-експедиторську діяльність". *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 52. Ст. 562.
42. Закон України від 01.07.2004 р. „Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 1. Ст. 1
43. Закон України від 05.04.2007 р. «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.

Інформаційні ресурси

1. Ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Ресурси Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
3. Ресурси Інституту законодавства ВРУ. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/>
4. Ресурси Рівненської обласної бібліотеки. URL: <http://libr.rv.ua/>